

**UCHWAŁA NR III/20/18
RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH**

z dnia 12 grudnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.)

Rada Miejska w Wilamowicach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie lata 2019-2023, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wilamowic.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Wilamowicach oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Stanisława Kudłacik

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2019-2023

WSTĘP

Przemoc w rodzinie, rozumiana jako przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna jest istotnym problemem społecznym, występującym we wszystkich grupach społecznych. Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u osób dorosłych oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie, począwszy od charakteryzującego pokrzywdzonych zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania a także uzależnienia.

Zgodnie z Preambułą ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Natomiast Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny określa czyny zabronione, które mogą stanowić akt przemocy domowej, za które przewiduje karę pozbawienia wolności.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za ich bezpieczeństwo. Art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wśród zadań własnych gminy wymienia m.in. opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(tj. Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zmianami),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zmianami),
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny
(tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1600),
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 682 ze zmianami),
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zmianami),
6. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zmianami),
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137),
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
(Dz. U. 2011 r. Nr 209 poz. 1245).

Treść i postanowienia zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochronie Ofiar Przemocy w Rodzinie są spójne z najważniejszymi krajowymi i lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy w rodzinie, tj.

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
2. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014-2020,
3. Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bielskim na lata 2012-2020,
4. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wilamowice na lata 2017-2026,
5. Gminnym Programem Wspierania Rodziny dla Gminy Wilamowice na lata 2017-2019,
6. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018,
7. Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020.

II. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.

Przemoc w rodzinie jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety, dzieci, osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez **przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. **siły są nierównomierne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
3. **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.).
4. **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

1. **fizyczna** – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji.

To właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media.

2. **psychiczna** – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;

3. **ekonomiczna/materialna** – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;

4. **seksualna** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania wyłącznie własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania, oglądania pornografii po gwałt);

5. **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”.

Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych.

Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa, przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, relacje między doznającym a stosującym przemoc, odczuwane przez doświadczających skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiające zachowania przemocowe.

W bezpośrednim kontakcie z osobami doznającymi przemocy czy stosującymi przemoc w rodzinie ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Każda osoba podejmująca się pracy z pokrzywdzonymi czy stosującymi przemoc powinna robić to zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granicy swoich kompetencji.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie należy do tych zadań administracji publicznej, w przypadku których skuteczność działań uwarunkowana jest współdziałaniem między wieloma podmiotami. Konieczność współpracy wynika z braku czy też z niewystarczającego przepływu informacji o rodzinach uwikłanych w przemoc domową. Zaangażowanie różnych instytucji w tym zakresie może przyczynić się do sprawniejszego i szybszego udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, jak i oddziaływania na osoby stosujące przemoc. Na mocy art.9a ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, od 2010 roku, organem zajmującym się problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy jest Zespół Interdyscyplinarny, utworzony przez Burmistrza. W jego skład powołani są przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wejść także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania konkretnych problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie. W skład grup roboczych, podobnie jak w przypadku Zespołu Interdyscyplinarnego, również wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Skład grupy roboczej dostosowuje się do indywidualnych potrzeb każdej rodziny dotkniętej przemocą.

Zespół interdyscyplinarny określa się jako grupę specjalistów podejmującą się współpracy w celu udzielenia pomocy osobie lub całej rodzinie funkcjonującej w określonej rzeczywistości. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w podstawowym akcie planowania gminy, tj. w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem tej instytucji jest zintegrowane oddziaływanie na osobę, rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie jej w podejmowaniu działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemu. Jak wynika z treści art. 9b ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zespół zajmuje się integrowaniem i koordynowaniem działań podmiotów tworzących jego skład (z wyjątkiem działań kuratorów sądowych) oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Katalog tych zadań nie ma jednak charakteru zamkniętego. Do zadań zespołu należy w szczególności: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, a następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celu zapobiegania

temu zjawisku bądź inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Konieczne jest ponadto rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Działania zespołu wiążą się z procedurą „Niebieskie Karty”. Jak wynika z art. 9d ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia realizują tę procedurę w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Z kolei grupy robocze zajmują się w szczególności: opracowaniem i realizacją planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie; monitorowaniem sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowaniem działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

We wszystkich szkołach realizowane są szkolne programy profilaktyki, dostosowane do miejscowej specyfiki, które stanowią integralną część planów wychowawczych pracy szkół. W ramach tych programów realizowane są zajęcia z zakresu przeciwdziałania przemocy.

W szkoleniach przygotowujących do prowadzenia z dziećmi programów profilaktycznych m.in. „Spójrz inaczej”, „Zanim spróbujesz”, „Elementarz”, „Saper, czyli jak rozminować agresję” i in. uczestniczyło do tej pory ok. 100 nauczycieli.

Profilaktyka w szkołach prowadzona jest w sposób systematyczny i zintegrowany. Pedagodzy szkolni koordynujący ww. działania współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją oraz wymieniają się w tym zakresie wiedzą i doświadczeniami.

Zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy prowadzone są również w 4 ogólnodostępnych Placówkach Wsparcia Dziennego (Wilamowice, Pisarzowice, Stara Wieś i Dankowice). W zajęciach tych systematycznie uczestniczy ok. 250 dzieci. Zajęcia z wychowankami prowadzi przeszkoleni pedagodzy oraz nauczyciele.

Co roku Gmina Wilamowice przystępuje do udziału w ogólnopolskich kampaniach społecznych „Przemoc boli” oraz „Postaw na rodzinę”, które mają na celu m.in. informowanie, edukowanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W ramach tych działań organizowane są rodzinne wyjazdy z okazji Dnia Matki, Dnia Dziecka i Dnia Ojca, a także rodzinne pikniki w okresie wakacji, podczas których prowadzi się zajęcia edukacyjno – informacyjne z zakresu przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie wymaga podejścia interdyscyplinarnego, dlatego niniejszy program również został opracowany w we współpracy z instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wilamowice tj. pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Wilamowicach, Pełnomocnika Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dzielnicowych pracujących na terenie Gminy Wilamowice oraz pedagogów szkolnych.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE WILAMOWICE.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń i analizowanych przypadków, stwierdzić można, że na terenie Gminy Wilamowice przemoc występuje w rodzinach o bardzo różnym statusie społecznym. Często łączy się z nadużywaniem alkoholu i rozpadem rodziny. Przemoc w rodzinie odbywa się w zamkniętym kręgu osób, gdzie jedynymi świadkami są członkowie rodziny. Pomimo widocznego wzrostu świadomości społecznej w tej kwestii, wiele osób doznających przemocy nadal, z różnych powodów /m.in. zastraszenie, zależność finansowa od sprawcy, utrwalone stereotypy, chęć ratowania rodziny/, nie chce ujawniać swojego problemu. Dlatego też oszacowanie zjawiska nie jest w pełni możliwe. Niniejszą diagnozę możemy oprzeć jedynie na danych instytucji stykających się z problemem przemocy w rodzinie oraz procedurze „Niebieskie Karty”.

Skalę problemu przemocy w rodzinie najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych statystycznych Komisariatu Policji w Kobiernicach oraz danych zebranych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, która w obecnej formie funkcjonuje od października 2011 roku. Przedstawione poniżej zestawienia pokazują, skalę problemu na przestrzeni lat 2015, 2016 oraz 2017.

Jak wynika z danych statystycznych Komisariatu Policji w Kobiernicach, w okresie od 2015 do czerwca 2018 roku policja wykonała 580 interwencji domowych na terenie Gminy Wilamowice, a w przypadku 15 rodzin zostało wszczęte dalsze postępowanie na podstawie art. 207 kodeksu karnego, tj. w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Dane te obrazują, że liczba interwencji domowych jest

rosnąca, a działania podejmowane przez policję na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców liczniejsze. Sytuację najlepiej obrazują poniższe dane ujęte w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Wykaz wszystkich interwencji policji na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2015 roku do 30.06.2018 roku.

	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Wilamowice	264	264	260	146
Pisarzowice	306	369	377	222
Dankowice	157	188	208	146
Stara Wieś	70	79	72	43
Hecznarowice	117	114	107	70
Zasole Bielańskie	67	39	48	39

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach

Tabela 2. Wykaz interwencji domowych na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2015 roku do 30.06.2018 roku.

	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Wilamowice	27	28	47	24
Pisarzowice	20	47	72	48
Dankowice	23	40	57	12
Stara Wieś	6	14	21	10
Hecznarowice	15	11	21	10
Zasole Bielańskie	6	2	10	9

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach

Tabela 3. Ilość wszczętych przez Komisariat Policji w Kobiernicach postępowań z art. 207 kodeksu karnego na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2015 roku do 30.06.2018 roku.

	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
--	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Wilamowice	0	1	3	0
Pisarzowice	0	1	1	3
Dankowice	1	0	1	0
Stara Wieś	0	0	0	0
Heczmarowice	2	0	0	1
Zasole Bielańskie	0	0	0	1

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach

Na przestrzeni trzech ostatnich lat Zespół Interdyscyplinarny w 115 rodzinach prowadził procedurę „Niebieskie Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Procedurę wszczynają najczęściej przedstawiciele policji oraz pomocy społecznej. Dane liczbowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez poszczególne instytucje.

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017
Policja	27	21	18
Pomoc społeczna	1	2	1
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	1	0
Placówki służby zdrowia	1	0	0
Szkoła	1	1	0
Instytucje działające poza obszarem Gminy Wilamowice	0	1	2
Ogółem	30	26	21
Kontynuacja Niebieskich Kart z lat poprzednich	22	20	16
Liczba zakończonych NK	32	35	34
<i>w tym z powodu</i>			
Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	31	28	30
Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	1	7	4

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice

W badanym okresie Zespół Interdyscyplinarny spotykał się 23 razy, a działające w jego strukturach grupy robocze 94 razy. Z każdą rodziną dotkniętą przemocą przeprowadzono rozmowy i ustalono indywidualny plan pomocy, który w mniejszym lub większym stopniu realizowano. Każda z tych rodzin była również monitorowana przez pracownika socjalnego i dzielnicowego pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy oraz pod kątem realizacji indywidualnego planu pomocy. Wszystkie małoletnie dzieci z rodzin dotkniętych przemocą objęte były wsparciem pedagoga szkolnego. W przypadku 8 rodzin wystosowano wnioski do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej,

o wgląd w sytuację rodziny i podjęcie stosownych działań w związku z niepokojącą sytuacją małoletnich dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego złożył wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o rozeznanie problemu alkoholowego i podjęcie stosownych działań w przypadku 18 osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”, 14 osób skierowano do uczestnictwa w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Powyższy program ukończyło 9 osób.

Tabela 5. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego, podejmowane w związku z przemocą w rodzinie.

	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	7	8	8
Liczba spotkań grup roboczych	23	36	35
Liczba wniosków złożonych do GKRPA o sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego	14	9	9
Liczba osób skierowanych do udziału w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie	3	6	5
Liczba osób skierowanych do Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub Stowarzyszenia Wspierania Rodzin	15	12	12
Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego, prawnego, socjalnego	53	70	63
Liczba wniosków do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację małoletnich	3	3	2
Liczba osób skierowanych na mediacje rodzinne	2	4	4
Liczba osób skierowanych do poradni uzależnień (uzależnionych i współuzależnionych)	25	27	21
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	0	0	3

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice

Gmina Wilamowice prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin. W Punkcie tym można bezpłatnie skorzystać z pomocy psychologa dla dorosłych, psychologa dziecięcego, prawnika i psychoterapeuty. Dane statystyczne dotyczące działalności punktu obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Ilość porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017
Psycholog	107	86	60
Psycholog dziecięcy	0	0	34
Prawnik	178	172	144

Źródło: Punkt Konsultacyjny.

Z danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice wynika, że na przestrzeni 3 badanych lat, w 14 przypadkach sąd karny wydał wyrok skazujący za przestępstwo przemocy w rodzinie.

W 10 przypadkach został nałożony nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania lub obowiązek powstrzymywania się od kontaktu z osobą pokrzywdzoną.

Jedną z form przemocy w rodzinie są także różnego rodzaju pogwałcenia praw oraz zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze wobec małoletnich. Do tej pory nie zanotowano przypadków odebrania dzieci w trybie nagłym ale w 7 przypadkach sąd orzekł kuratelę sądową.

Rekapitulacja

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, że przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest dużym problemem społecznym. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska z uwagi na jego złożony charakter. W społeczeństwie wciąż funkcjonuje wiele stereotypów związanych z doświadczaniem przemocy od osób najbliższych. Często jeszcze te czyny uznaje się za normę, za właściwe postępowanie, za samoistne wymierzanie kary i rozwiązywanie spraw trudnych metodą siły. Osoby doświadczające przemocy nadal mają małą świadomość, że są to czyny karalne jak również boją się konsekwencji ujawnienia swojego problemu odpowiednim służbom.

Na przestrzeni ostatnich lat podjęto szereg skoordynowanych, instytucjonalnych działań mających na celu zapobieganie przemocy w rodzinie. Sprawne funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Wilamowicach, spójność działań, dobry przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi służbami pozwoliły na rozwiązanie wielu problemów w rodzinach dotkniętych przemocą domową.

Od czasu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego, działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie są coraz intensywniejsze i coraz bardziej skuteczne poprzez zarówno wzrost świadomości społecznej osób doznających przemocy, jak i zdobywane doświadczenie i wiedzę osób pomagających dotkniętym przemocą. Ponieważ przemoc w rodzinie jest wciąż dużym problemem naszej gminy, należy zatem wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i jej skutkom.

IV. ZASOBY GMINY.

Na terenie Gminy Wilamowice funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają zadanie przeciwdziałać przemocy w rodzinie. Są to przede wszystkim:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin
- Placówka Wsparcia Dziennego - świetlice dla dzieci i młodzieży.
- placówki oświatowe – szkoły, przedszkola
- placówki ochrony zdrowia
- parafie

Poza Gminą Wilamowice swoje siedziby mają również inne instytucje działające na rzecz mieszkańców Gminy Wilamowice dotkniętych przemocą, współpracujące z miejscowymi służbami pomocowymi:

- Komisariat Policji w Kobiernicach
- Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej
- Stowarzyszenie Wspierania Rodzin w Bielsku - Białej
- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne
- Ośrodek Terapii Uzależnień w Bielsku - Białej
- Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej
- Prokuratura Rejonowa w Bielsku - Białej
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej

V. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc w rodzinie.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy oraz pracy ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań i postaw.

Cele szczegółowe:

- 1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy.**
- 2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie.**
- 3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup odbiorców.**
- 4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.**
- 5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.**

VI. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PROGRAMU

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie

1.1 Zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów problemu przemocy w rodzinie oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne i sądowe, dane ośrodka pomocy społecznej, punktu konsultacyjnego, GKRPA, szkół, Ośrodka Terapii Uzależnień, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej)

1.2 Przygotowanie bazy danych o przemocy w rodzinie, zasobach środowiska lokalnego oraz potrzebach szkoleniowych.

1.3 Monitorowanie problematyki przemocy w rodzinie oraz udzielanej pomocy.

2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie

2.1 Prowadzenie szeroko rozumianej edukacji środowiskowej z zakresu przemocy w rodzinie.

2.2 Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) o przemocy w rodzinie i możliwościach uzyskania pomocy.

3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców

3.1 Realizacja programów adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli dotyczących m.in. konstruktywnej komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się bez przemocy, modyfikowania agresywnych zachowań, mediacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,

3.2 Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem wychowywania bez przemocy.

4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

4.1. Szkolenia grup zawodowych z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w grupach roboczych,

4.2. Szkolenia dotyczące problemu przemocy w rodzinie dla członków grup roboczych.

5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy

5.1 Realizacja procedury „Niebieskie Karty”,

5.2. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego,

- 5.3. Realizacja programów pomocy terapeutycznej dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- 5.4. Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 5.5. Utworzenie mieszkania przejściowego dla osób doznających przemocy w rodzinie na wypadek konieczności odizolowania ofiar przemocy od sprawcy.

6. Częściowa ewaluacja Gminnego Programu

- 6.1. Zebranie danych od instytucji realizujących Program.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU.

Pomioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla mieszkańców Gminy Wilamowice:

- 1. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice,
- 2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin,
- 4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 5. Policja,
- 6. Prokuratura rejonowa,
- 7. Sądy rejonowe,
- 8. Placówki ochrony zdrowia,
- 9. Ośrodki terapii uzależnień,
- 10. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne
- 11. Placówki oświaty,
- 12. Placówka Wsparcia Dziennego,
- 13. Organizacje pozarządowe.

VIII. METODY DZIAŁANIA I ADRESACI PROGRAMU.

Działania przewidziane w Programie można sklasyfikować na:

- 1. **działania uprzedzające**, tj. diagnoza, informacja, edukacja - kierowane do ogółu mieszkańców gminy, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym,
- 2. **działania interwencyjne** - kierowane do osób doznających przemocy w rodzinie i pouczające kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3. **działania wspierająco-terapeutyczne** dla osób uwikłanych w przemoc domową (ofiara, świadek, sprawca).

IX. ZAŁOŻENIA I PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

- 1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
- 3. Zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy.
- 4. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom przemocy w rodzinie.
- 6. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.
- 7. Promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy,

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie finansowane będą z budżetu państwa, środków własnych gminy oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

XI. MONITORING I EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE.

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Prowadzenie działań zmierzających do pełnego rozpoznawania potrzeb środowisk, w których występuje zjawisko przemocy, w celu określenia priorytetów działania.
2. Prowadzenie monitoringu dostępności, skuteczności, jakości i efektywności różnych kategorii działań.
3. Monitorowanie potrzeb i skuteczności działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Ewaluacja wewnętrzna obejmuje analizę danych, poziom realizacji wskaźników, jak i wyników badań socjologicznych oraz kontynuację rozpoczętego w latach poprzednich procesu opracowywania narzędzi służących do badania efektywności działań w poszczególnych obszarach problemowych.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Stanisława Kudłacik